

De was en 't avvepeurtie (2)

De vorige keer hê 'k ie verteld hoe ovve me een haaleven êêuw geleeje in de weer wazze as op maondagochend de was gedaen mos worre. 't Aansteker van 't avvepeurtie, 't verhetten van 't waswaoter, 't stampe, vringe en spoele. Nou gao me vedder mè spoele en aal wat 'r nog meer bij kwam kijke. Om te spoele hà je waoter nôôdig, dà 's nogal wiedades hee? De waoterlaaiding leet in de stoepe aan de voorkant van de huize en mêestal kwam die daerom in 't pertaoltjie naer binnene, waer ok 't trappie, om naer bovene te gaon, sting. Daer zat 't êênigste waotertappunt van 't hêele huis. 't Zat zô'n zestig centimeter van de vloer op de binnemuur, recht bove 't afvoerputjie, zôôdat as ie morste de spêete nie op de vloer terecht kwamme, mor in 't putjie viele. As de kraon nie in bedrijf was, lee d'r 'n planksie op 't afvoerputjie, zôôdà je d'r nie mè je slaepdronke hôôd in kon stappe as ie van bovene kwam. Om nou waoter in 't schuurtie te krijge, mos ie dus met 'n emmer waoter dwars deur d'n huis heene. Deur de kaomer, 't aflaetjie en somwaaile ok nog deur 'n klompheksie. 's Winters was 't een kouwe bedoening. Je mos toch al gauw acht kere gunneweer lôôpe eerdà je zô 'n grôte taail vol mè waoter had. Je spoelde zeker twêe keer mè gewoon waoter en bij de witte was ok nog is 'n keer met 'n poppie blaauw d'r achteraan. In Slierecht moch ie gêen slang aan de kraon gebruike. De pliesie keek daer streng naer en soms dan kwamme ze zellefs bij je achterom, om te kijke ovvie nie in overtreejing was. As ie gesnapt wier, dan wier d'r percesverbaol opgemaakt en kreeg ie 'n bon of bekeuring, zôô azze ze dat netjies noemde. Pao had 'r wat op gevonge. In de mure tusse pertaoltjie-bedstee, bedstee-aflaetjie en aflaetjiekompheksie, had ie gaetjies gemaakt. In die gaetjies had ie 'n deurvoerpijpie gemetseld en dà pijpie kò je weer met 'n taps proppe afsluite. Vanuit 't klompheksie naer 't schuurtie had ie, net onder de grond, 'n ouwe vlampijp gelege. Deur die pijp zat 'n staarek touwchie, zôôdat as de kaander weer is mè pikkers hadde gespeuld, je de slang d'r toch deur kon trekke. Op de ende zatte ok proppe, voor as tie nie gebruikt wier en 's winters mos ie d'r voor zurrege dat 'r gêen waoter in bleef staon, met 't ôôg op kepot vrieze.

Bondeltjie

As moeder 't eerste goed gespoeld had en as de stamperd klaor was, dan draaide ze saome 't gespoelde goed deur de vringer. Moeder vouwde en d'n aandere draaide. D'n taail wier verzichtig leeggemaakt, deur 't waoter weg te laete lôôpe in 'n hoeksie van de schuur dà verlêêgd lee en 'n uitlôop naer de slôot of 'n grippel had. De slang wier weer in d'n taail gelege en vastgebonge aan 't oor, om te verkomme dat ie los schoot en naest de taail kwam te legge. Eên van de kaander in d'n huis wier opgedraoge de kraon ope te doen en op kemando weer dicht te draaie. Onderwaaile draaide moeder en de stamperd de kuip leeg en 't sop wat daer uitkwam, gong weer in de kuip trug. As de kuip leeg was, gong de vringer d'r af en 't bonte goed d'r in. Moeder dee d'r wà Sunlightzêep bij en dan voelde ze of 't sop nog wel hêet genogt was. As 't te koud was, wier d'r met 't waoterbleksie hêet waoter uit de waskit gehaold en as 't weer op temperatuur was gebrocht, kon 't stampe weer beginne. As de twêede stamp bontgoed in de kuip gong, was t'r nog 'n haaleve kit waarem waoter over en daer gong 't bondeltjie in. 'n Bondeltjie was 't waarekgoed van vaoder en zeun. Dà besting uit: de pilose broek van vaoders en 't ketelpak van de zeun. Pao z'n jak hoefde nie iedere week gewasse te worre. Vaoder had aaltijd 'n jute zaksie op z'n schoere legge, wat ie mè twêe touwchies onder z'n oksels vastbong, as tie roestige of vette, ijzere plaete mos draoge. Aan dà zaksie had ie ok z'n bijnaom te danke, want azze ze: "Hee, jute zaksie!" riepe, dan

rejegeerden die drek. Z'n broek was aaltijd hêël aareg vuil. As tie 's zaeterdassmiddas z'n waarekbroek uittrok, dan smeerde z'n vrouw wà groene zêêp op de aaregste vlekke en rolde ze 'm stijf op tot 'n bondeltjie. 't Ketelpak van d'r zeun, waer nog veul meer vlekke op zatte, kreeg ok zô 'n behandeling. Die twêê bondeltjies lagge op 'n vetvrij pampierechie in 't schuurtie. Azze ze in de waskit konne, wiere ze uitgetruuld en met 'n wasstok in 't hêête waoter gedaen. Dan wier 't avvepeurtie opgestookt, zôôdat 't waoter begon te koke, nè zôôlang as dat aalle was gedaen was.

Sodaowaoter

As t'r veul was was, hiew moeder d'r ouwste dochter thuis van 't school. Die kon dan 't lichte waarek doen, trewaail ze zellef de was dee, want nae de bonte was, kwam d'r ok nog êên van troie, vessies en kouse. Die mogge niet te waarem gewasse worre vanwege 't krimpgevaer. Nae aal 't wasse kwam nog is 't spoele en dat was ok 'n hêël waarek. Veraal je rug kreeg van ketoen. 't Witte goed gong deur d'n blaauwsel dat in 't leste spoelwaoter was gedaen en dan kon die drôôg gedraaid worre. As leste van 't stampwaarek was 't waarekgoed aan de beurt. Moeder schepte zôôveul mogelijk 't hêête waoter uit de kit en zôôdrao ze 'm baos kon, zette ze de stamp d'r schuin in. Dan goot ze de kit leeg en paste d'r onderwaail goed op dat de was nie as êênen bonk in 't sop plonste, want daer hà ze al is mee geleerd. Nae twêêhonderd klappe was 't stampe weer voor 'n week klaor en kon de kuip, nae te zijn uitgeboend mè sodaowaoter, in 'n hoeksie worre weggezet voor 't kommende vuile goed.

Rôôkafvoerpijpie

As 't goed weer was, gong de was buite op d'n blaaik of wier die aan de drôôglijne of op 'n kleeerrek gehonge. Bij slecht weer mos t'r binne gedrôôgd worre en dat was 'n hêël bestel. In de kaomer sting d'r 'n fernuis, mor in de rest van 't huis was 't koud. Op zolder kô je niks hange, want daer sliep ie aamel, dus mos 't bove of rond 't fernuis beure. De kouse wiere op de kousemik getrokke. Die kousemik zat met 'n boutjie aan de vaetebank vast. 's Winters, as t'r buite nie veul te drôôge viel, of as 't regende, dan wier de kousemik vastgebonge aan de roei van 't fernuis. 't Avvepeurtie hiew moeder aan de praot voor de aerepel en de pee mè juin, as t'r hutspot of hasjee mos worre gegete. In 't schuurtie wazze lijne gespanne waer 't korte wasgoed wier opgehonge. De kousemikke konne in 'n hoeksie staon en aan 't schot zatte 'n paor haoke voor 't waarekgoed. Voordà ze gonge slaepe was 't avvepeurtie uit. 't Rôôkafvoerpijpie buite wier zôô gedraaid dat 't nie kon inregene. Rondom 't fernuis in d'n huis stinge driedêêlige houtte hekkentjies met de klere d'r op. Omdat 'r 's nas niks moch blijve braande, mos ie 's oches, voordat 't fernuis weer aangestoke wier, eerst de kleeerrekke met 't wasgoed weghaole, zôôdat 't nie onte wier as 't met aansteke prongeluk is wà rôôkte. Vendaeg d'n dag kan een kaaind de was doen. Mor wat 'n tobberaosisie was 't vroeger, daer zij me 't toch zeker wel over êêns. We hen deuze hêêle opsomming magge optekene uit de mond van Gijs van der Wiel en daer zij me hum aareg dankbaor voor.

Huib Kraaijeveld

Op onze website www.historie-sliedrecht.nl is ok aander verêênigingsnieuws te vinge, zôas de stambôome van de families Mijenster, Boer en Meerkerk. Kom ok 's 'n kijksie neme in ons clubgebouw 't Onderhuys (Kerkbuurt 243). Elleke woensdagmiddag benne me d'r!

